

Tre växtlokaler i Söderbärke

Trollhålet

Namnet "Trollhålet" finns - såvitt jag vet - inte på någon karta, och platsen är inte heller alldeles lätt att ange på kartan. Man kan emellertid ganska lätt ta sig dit genom att följa en liten väg, som från Snuvtjärnen SV om Bjursjön går söderut ända fram till "Trollhålet".

Mitt första besök på platsen skedde i all hast den 11/8 1965, och den egenomliga dalgången med sina jättegranar gjorde ett överväldigande intryck på mig. Den ymniga växtligheten med flera ovanliga arter krävde ett nytt besök, och den 14/8 återvände jag för att anteckna de viktigaste arterna.

Det allra första man lägger märke till är de väldiga massorna av träjon och strutbräken (*Dryopteris filix-mas*, *Matteuccia struthiopteris*) nere i dalgången. Ormbunkarna var synnerligen kraftiga till växten och visade, liksom jättegranarna, att marken var ovanligt bördig. Under min vandring antecknade jag utöver trivialfloran dessa arter: skogstry, hässlebrodd (rikligt), nattviol, skogssallat, skogsvicker, vårärt, blåsippa, underviol, trolldruva (mängder! Stora, vackra exemplar) och gullpudra. (*Lonicera xylosteum*, *Milium effusum*, *Platanthera bifolia*, *Lactuca muralis*, *Vicia sylvatica*, *Lathyrus vernus*, *Hepatica nobilis*, *Viola mirabilis*, *Actaea spicata*, *Chrysosplenium alternifolium*)
Sommaren 1966 tog jag med mig Gunnar Björkman till "Trollhålet" och han blev helt begeistrad av upplevelsen. Vid det besöket upptäcktes dvärghäxört (*Circaea alpina*) och den stora rariteten storgröe (*Poa remota*).

De väldiga granarna har nu avverkats och platsen har föga kvar av sitt tidigare utseende. Endast de stora stubbarna vittnar om hur det såg ut på 1960-talet. Den här avverkningen kan ha haft en ödesdiger inverkan på den ovannämnda rariteten storgröe. Den 1/9 1985 gjorde jag ett kort besök på platsen och kunde då inte hitta ett enda säkert exemplar av det sällsynta gräset. Kanske var jag för sent ute på året? De övriga arterna fanns emellertid på sina platser.

Gläfsberget

I socknens norra del, omkring 600-700 m söder om Gläfse, ligger Gläfsberget, som hyser en rik och intressant flora. När jag den 14 juni 1982 besökte berget, häpnade jag först över den oerhörda mängd stinksyska (*Stachys sylvatica*), som jag "vadade" igenom. Doften var stark och sannerligen inte angenäm. Det lilla obehaget förbyttes efter en stund i något av ett glädjerus. Jag hade framför mig flera exemplar av sötvedel (*Astragalus glycyphyllos*), som inte hittats i Söderbärke tidigare. Efter ännu en stund fann jag ytterligare några stycken, så att allt som allt kunde jag notera 26 exemplar av den sällsynta växten.

Under min fortsatta vandring gladdes jag åt ganska ofta förekommande bestånd med blåsippra och spridda vackra stora blåklockor (*Hepatica nobilis*, *Campanula persicifolia*). Ett par vackra brudsporrar (*Gymnadenia conopsea*) och ett exemplar av vårärt (*Lathyrus vernus*) förstärkte min känsla av att det kunde bli flera trevliga möten. Plötsligt stod jag inför två växter, som gladdde mig litet extra: Backskafting (*Brachypodium pinnatum*), som jag aldrig tidigare sett i Söderbärke, och getrams (*Polygonatum odoratum*), som visserligen inte är så ovanlig i Barken-bygden men som ändå alltid tjusar mig.

Vandringen nedför berget gjorde jag på västsidan och noterade därvid några tuvor av svartbräken (*Asplenium trichomanes*), några exemplar av bergglim (*Silene rupestris*) och stod så framför en verklig raritet igen: Vippärt (*Lathyrus niger*), som ju har sin nord- eller nordvästgräns i de här trakterna. Det här fyndet bör resultera i en prick på den gränsen. Jag räknade till 10 exemplar, av vilka två var fruktbärande.

Utöver de allra vanligaste arterna noterade jag också stinknäva, slätterfibbla, grönpyrola, Elenört och ormbär (*Geranium robertianum*, *Hypochoeris maculata*, *Pyrola chlorantha*, *Scrophularia nodosa*, *Paris quadrifolia*).

Hemmingskullen

Från Gläfsbergets krön har man en ganska vid utsikt. Åt väster ser man ned över Långsjön, och om man låter blicken vandra litet mot sydväst, ser man på andra sidan sjön en liten kulle, "Hemmingskullen", som ligger ungefär 300 m SO om Hemmings. Det är en långsträckt kulle, som i sin norra del karakteriseras av ganska många branta grönstensklippor. Det här är sannolikt en av socknens allra finaste växtlokaler.

På den södra delen av åsen domineras växtligheten av enorma mängder av häckvicker och skogsvicker (*Vicia sepium*, *V. sylvatica*). Den senare klättrar med förtjusning i de låga buskarna.

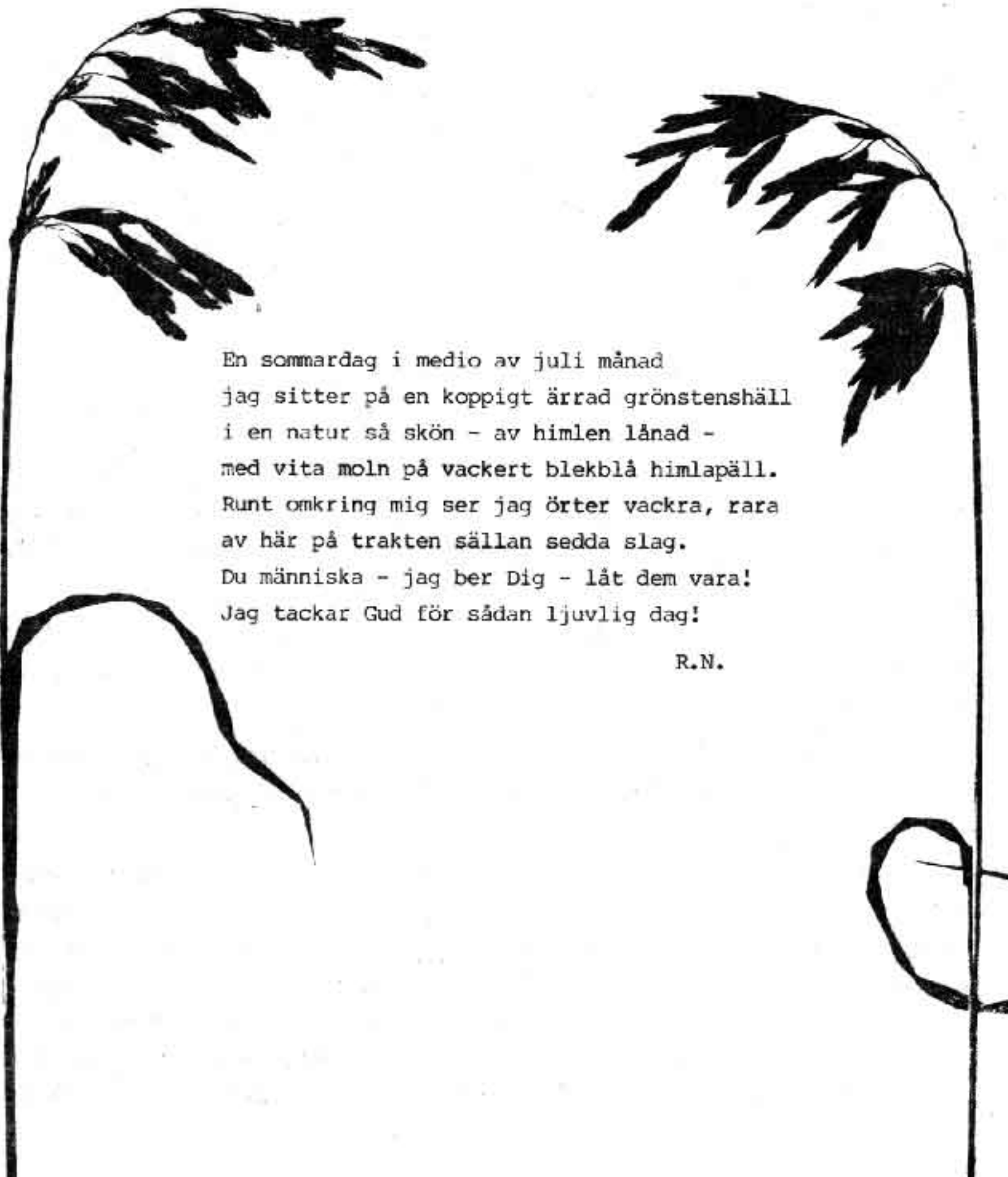
Nere i östsluttningen växer den underbart vackra vårärten (*Lathyrus vernus*), men det finns inte många exemplar av den. Inte långt därifrån finner man underviol (*Viola mirabilis*).

Det är emellertid uppe på krönet, mellan de branta klipporna, som kullens förnämsta raritet växer: Backvialen (*Lathyrus sylvestris*). Den växer ganska ymnigt där uppe och klättrar i buskar och högt gräs. De röda blommorna lyser på långt håll och ger ett intryck av en Herrens lustgård. I klippspringor förekommer rikligt med ovanligt vackra tuvor av svartbräken (*Asplenium trichomanes*). På västsluttningen ner mot vägen växer rikligt med skogsklocka (*Campanula cervicaria*). I juli 1981 räknade jag till 52 skogsklockor på kullen och vid vägen.

Nedanför klipporna i kullens nordvästra hörn hittade jag en mycket egendomlig, hallonliknande växt. Riksmuséet har bestämt den till *Rubus idaeus* f. *laciniatus*, Krok.

Jag bör nog nämna några andra arter, som förekommer på kullen; Skogstry, måbär, blåsippa, stor blåklocka, kungsljus, stinknäva, slätterfibbla och hällebräken. (*Lonicera xylosteum*, *Ribes alpinum*, *Hepatica nobilis*, *Campanula persicifolia*, *Verbascum thapsus*, *Geranium robertianum*, *Hypochoeris maculata*, *Woodsia ilvensis*).

RUNE NORRSVEDEN

En sommardag i medio av juli månad
jag sitter på en koppigt ärrad grönstenshäll
i en natur så skön - av himlen lånad -
med vita moln på vackert blekblå himlapäll.
Runt omkring mig ser jag örter vackra, rara
av här på trakten sällan sedda slag.
Du människa - jag ber Dig - låt dem vara!
Jag tackar Gud för sådan ljuvlig dag!

R.N.